

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi programa „Erasmus za vse“ – Program Unije za izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport

(COM(2011) 788 final – 2011/0371 (COD))

(2012/C 181/27)

Poročevalka: **Indrė VAREIKYTė**

Svet in Evropski parlament sta 12. oziroma 13. decembra 2011 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi programa „ERASMUS ZA VSE“ – Program Unije za izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport

COM(2011) 788 final – 2011/0371 (COD).

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 29. februarja 2012.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 479. plenarnem zasedanju 28. in 29. marca 2012 (seja z dne 29. marca) s 74 glasovi za, 1 glasom proti in 4 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) v času gospodarske krize, zaradi katere je bilo treba ponovno pregle dati proračunske prednostne naloge, opozarja na pomen ohranitve in po možnosti izboljšanja učinkovitosti uporabe virov, ki se na nacionalni ravni in na ravni EU namenijo izobraževanju in usposabljanju, da bi s tem izboljšali stanje na področju zaposlovanja, zlasti za mlade in starejše delavce.

1.2 EESO meni, da bi moral biti program *Erasmus za vse* ključni instrument pri povečevanju podpore za izobraževanje in usposabljanje, s čimer bi izboljšali znanja in spretnosti državljanov, pomagali odpraviti visoko stopnjo brezposelnosti mladih v številnih državah članicah, zadostili potrebi po usposobljeni delovni sili ter odpravili neuskkljenost med ponudbo znanj in spretnosti in povpraševanjem po njih. Uporaba takšnega instrumenta je še zlasti pomembna v času gospodarske krize, ki ima negativne posledice za trge dela. Treba je zmanjšati neskladje med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela, s čimer bo upadla tudi brezposelnost, zlasti med mladimi.

1.3 EESO se strinja s predlogom o znatnem zvišanju proračuna za bodoči program v višini do 19 milijard EUR in zato podpira splošni predlog proračuna Evropske komisije ter poziva Evropski parlament in Svet, naj to povečanje podpreta.

1.4 EESO ob upoštevanju sedanjih gospodarskih razmer močno podpira predlagane ukrepe iz programa: jasno usmeritev v ključne ukrepe, zmanjšanje razdrobljenosti sedanjih ukrepov, ciljev in programov, večjo uporabo financiranja na podlagi pavšalov, stroškov na enoto in pavšalnih stopenj financiranja, pa tudi omejitev formalnih zahtev za upravičence in države članice, zmanjšanje upravne obremenitve za nacionalne agencije

ter predlog, da je treba, kjer je to mogoče, v vsaki državi določiti eno samo nacionalno agencijo, da se poveča kritična masa in znižajo stroški upravljanja.

1.5 Vendar pa Odbor ugotavlja, da je treba pri izvajanju varčevalnih ukrepov upoštevati dolgoročne možnosti posameznih sektorjev ter uporabiti načela zmernega varčevanja in „pametnega“ načrtovanja proračuna.

1.6 EESO ob upoštevanju vseh predlaganih varčevalnih ukrepov močno priporoča, da se ohranijo ločeni in neodvisni podprogrami, za katere bi glavnim sektorjem v programu namenili individualna minimalna proračunska sredstva (za visokošolsko izobraževanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje, izobraževanje in učenje odraslih, šolsko izobraževanje, pobude za mlade in šport) ter jih po možnosti naprej razvijali. To velja predvsem za mobilnost šolarjev in mladih v okviru skupin ali razredov, mobilnost raziskovalcev in predavateljev na univerzah, vključevanje prikrajšanih mladih, pripravljalne obiske, dvo- in večstranske šolske projekte in partnerstva ter mobilnost in partnerstva za učenje v izobraževanju odraslih. Pri tem je treba upoštevati posebne učne interese žensk in moških, ki niso zaposleni.

Številne od predlaganih upravnih reform bi zagotovile, da bi splošni stroški upravljanja ostali skoraj nespremenjeni in da bi z ločenimi podprogrami dosegli nameravani učinek ter da pobud iz programa ne bi spreminjali ali opuščali.

1.7 Odbor poudarja, da ima izobraževanje izjemno pomembno vlogo pri obvladovanju sedanjih razmer, in je zadovoljen, da je to upoštevano tudi v programu. Da pa bi bilo mogoče izvajati glavne strateške cilje EU, si je treba prizadevati za usklajenost formalnega izobraževanja ter neformalnega

in priložnostnega učenja, kar pomeni, da morajo biti v tem predlogu za program vse tri oblike izobraževanja enako pomembne.

1.8 EESO je zaskrbljen, da niso vključeni nekateri ukrepi, ki so trenutno učinkoviti in so upoštevani v programu Mladi v akciji, saj meni, da bi lahko to povzročilo precejšnje nazadovanje na področju evropskega sodelovanja v zvezi z mladimi.

1.9 EESO meni, da je za pridobivanje in izboljševanje znanj in spretnosti potrebno več kot zgolj odpravljati ovire za zaposlovanje, kar je trenutno ključni cilj; zajema namreč tudi **razvoj aktivnega državljanstva in socialne kohezije**, vendar pa ti cilji v predlogu niso upoštevani. V novem programu Erasmus je treba zlasti okrepiti in poudariti vlogo socialnih partnerjev.

1.10 EESO pozdravlja cilj povečanja učne mobilnosti, saj je ta ena izmed dejavnikov, ki omogočajo razvoj ključnih znanj in spretnosti, zlasti tistih, ki so pomembna za trg dela in družbo, ter večjo udeležbo mladih v demokratičnem življenju v Evropi. Toda prej navedenih vprašanj ne bo mogoče rešiti zgolj z mobilnostjo. Več pozornosti bi bilo treba posvetiti priložnostim za uporabo znanj in spretnosti, pridobljenih prek ukrepov mobilnosti, pa tudi pomenu mobilnosti v procesu vseživljenjskega učenja.

1.11 Odbor meni, da bi moralo biti učenje dostopno za vse in v vseh življenjskih obdobjih, zato močno podpira predlagani pristop vseživljenjskega učenja, katerega cilj je na različne načine vsem enakovredno omogočiti dostop do formalnega, neformalnega in priložnostnega učenja. EESO opozarja na svoj že izražen poziv „Učenje za dolgo življenje“. Toda videti je, da v predlagani uredbi ta pristop ni upoštevan, saj program ne zajema vseh vrst udeležencev izobraževanja od majhnih otrok do starejših. Program bi moral biti bolj vključujoč in prilagojen posameznim skupinam udeležencev izobraževanja. EESO zato poziva k oblikovanju operativne in jasne opredelitve vseživljenjskega učenja ter k bolj usmerjenim politikam, s katerimi bi izboljšali dostopnost za vsako od teh skupin.

1.12 Udeleženci dejavnosti, ki so del programa, naj bi bili ambasadorji evropskih vrednot, ki bi morale imeti v programu vidno mesto.

1.13 EESO priznava, da je bil sedanji program Erasmus precej uspešen (tako kot na primer Evropska prostovoljna služba). Hkrati pa je zaskrbljen, da širša javnost blagovno znamko Erasmus povezuje predvsem z dejavnostmi v visokošolskem oziroma na splošno formalnem izobraževanju. Vprašanje učinkovitejšega razširjanja informacij o programu kot enotnem konceptu za vse sektorje izobraževanja še ni rešeno in lahko povzroči dodatne ovire, kot so povečani stroški za odnose z javnostmi in drugi nepredvideni stroški. EESO je zaskrbljen, da izboljšanje prepoznavnosti take blagovne znamke morda ne bo

mogoče ali ne bo uspelo, saj se bo program uradno začel že čez leto dni. Priporoča se tudi, da se ohranijo sedanji nazivi podprogramov.

1.14 Odbor je zadovoljen z ohranitvijo vseh dejavnosti v okviru programa Jean Monnet, namenjenih spodbujanju visokošolskega izobraževanja in raziskav na področju evropskega združevanja, vendar meni, da ni potrebno, da je ta specifična pomoč osredotočena zgolj na dva inštituta, navedena v predlogu Evropske komisije. Odbor se zavzema, da bi v celoti ohranili seznam šestih evropskih ustanov, ki jih podpira program Jean Monnet v obdobju 2007–2013, s tem pa izkoristili dodano vrednost, ki bi jo prispevale štiri druge ustanove evropskega pomena, možnost, da se dopolnjujejo na akademskem področju, in s tem povezano večjo kulturno raznolikost.

Odbor tako predlaga, naj se člen 10 glasi:

(c) podpirati naslednje evropske akademske institucije, ki si prizadevajo za cilje evropskega pomena;

(i) Evropski univerzitetni inštitut, Firenze;

(ii) Evropsko akademijo (v Bruggeu in Natolinu);

(iii) Akademijo evropskega prava, Trier;

(iv) Mednarodno središče za evropsko izobraževanje (CIFE), Nica;

(v) Evropski inštitut za javno upravo, Maastricht;

(vi) Evropsko agencijo za razvoj izobraževanja otrok s posebnimi potrebami, Odense.

2. Predlog Komisije

2.1 Komisija namerava s programom *Erasmus za vse* združiti vse sedanje programe EU in mednarodne programe na področju izobraževanja, usposabljanja, mladih in športa ter tako sedem obstoječih programov – program vseživljenjskega učenja, Mladi v akciji, Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink in dvostransko sodelovanje z industrializiranimi državami – nadomestiti z enim samim. To naj bi omogočilo večjo učinkovitost, enostavnejše prijave za nepovratna sredstva ter manj prekrivanja in razdrobljenosti.

2.2 Komisija predlaga približno 70-odstotno povečanje v primerjavi s sedanjim sedemletnim proračunom; novemu programu v obdobju 2014–2020 naj bi bilo tako dodeljenih 19 milijard EUR. Dve tretjini finančnih sredstev bosta namenjeni za nepovratna sredstva za mobilnost posameznikov, katerih cilj je izboljšanje znanja in spretnosti.

2.3 Novi program naj bi se osredotočil na dodano vrednost EU in sistemski učinek ter podpiral tri vrste ukrepov: možnosti za učenje posameznikov v EU in drugod, medinstitucionalno sodelovanje med izobraževalnimi institucijami, mladinskimi organizacijami, podjetji, lokalnimi in regionalnimi organi ter nevladnimi organizacijami, in podporo reformam v državah članicah za posodobitev sistemov izobraževanja in usposabljanja ter spodbujanje inovacij, podjetništva in zaposljivosti.

2.4 Komisija meni, da bo EU s poenostavljeno strukturo novega programa – skupaj s precejšnjim povečanjem njegovih naložb – lahko študentom, udeležencem usposabljanj, mladim, učiteljem, mladinskim delavcem in drugim omogočila več priložnosti za izboljšanje njihovih znanj in spretnosti, osebnega razvoja in zaposlitvenih možnosti. *Erasmus za vse* bo spodbujal tudi raziskave in poučevanje na področju evropskega združevanja ter podpiral množični šport.

2.5 Predlagani program naj bi prispeval k ciljem strategije Evropa 2020 (EU 2020), strateškega okvira za izobraževanje in usposabljanje 2020 (ET 2020), evropskega sodelovanja na področju mladine (2010–2018) ter k izvajanju vodilnih pobud iz strategije EU 2020, kot sta Mladi in mobilnost ter Program za nova znanja in spretnosti in nova delovna mesta, pa tudi k trajnostnemu razvoju tretjih držav na področju visokošolskega izobraževanja in razvoju evropske razsežnosti v športu.

3. Splošne pripombe

3.1 V glavnih strateških dokumentih EU na področju izobraževanja, usposabljanja in mladih so vse s tem povezane pobude enakovredne prednostne naloge. EESO poudarja, da pri oblikovanju ciljev programa ne bi smel nastati vtis, da ima formalno izobraževanje prednost pred neformalnim in priložnostnim učenjem, kot so izobraževanje in usposabljanje odraslih ter poklicno izobraževanje in usposabljanje, šolsko izobraževanje, dejavnosti mladih in šport. Izredno pomembno je, da med posameznimi sektorji ne ustvarjamo neenakosti, saj bi to lahko ogrozilo pristop vseživljenjskega učenja v programu.

3.2 Odbor pozdravlja možnost podpore za reforme politik, kot sta izvajanje bolonjskega in kopenhavskega procesa ter strukturirani dialog z mladimi, pa tudi podpore uporabi orodij EU za preglednost.

3.3 V programu je zagotovljeno, da se „nepovratna sredstva za učno mobilnost, dodeljena posameznikom, [...] oprostijo katerih koli davkov in socialnih dajatev. Enaka oprostitev se uporablja za posredniške organe, ki tako finančno podporo dodeljujejo zadevnim posameznikom.“ Odbor je naklonjen takim oprostivam in poziva Komisijo, naj v sodelovanju z državami članicami razišče in reši primere (ko so bila na primer nepovratna sredstva za mobilnost pripisana med družinske dohodke, to pa je povzročilo izgubo socialne pomoči), ki so se pojavili pri izvajanju sedanjih ukrepov mobilnosti.

3.4 Odbor je zelo naklonjen vključitvi ukrepov na področju športa v program v obliki ločenega poglavja z ločenim

proračunom, saj bo ta prek nadnacionalnih projektov, izboljševanja zmogljivosti športnih organizacij in večjih možnosti za partnerstvo zagotovil večjo in učinkovitejšo udeležbo zainteresiranih strani pri oblikovanju politik o športu ter boljše upravljanje športnih organizacij, pa tudi spodbudil evropske državljanke, zlasti mlade, k večji aktivnosti.

3.5 Odbor priznava, da bi bila ena sama nacionalna agencija v vsaki državi članici, ki bi bila odgovorna za upravljanje ukrepov programa, kjer je to mogoče, verjetno učinkovitejša rešitev, saj bi bila uporabnikom prijazna, pa tudi kar zadeva delovno obremenitev in stroškovno učinkovitost. Toda prosilec za nepovratna sredstva je treba zagotoviti možnost regionalnega dostopa, treba pa je tudi opozoriti, da ustanovitev ene same nacionalne agencije ni nujno v skladu z razmerami v posameznih državah članicah. Splošne upravne obveznosti za prosilca, zlasti za nevladne organizacije na področju neformalnega učenja, se obenem ne bi smele povečati. Ravno nasprotno, upravno obremenitev bi bilo treba nenehno preverjati in zmanjševati. EESO se poleg tega zavzema, da bi državam članicam priporočili, naj v upravljanje programa na nacionalni ravni bolj dejavno vključijo civilno družbo in socialne partnerje.

3.6 EESO pozdravlja prizadevanja, da bi omejili sedanjo kompleksnost in razdrobljenost posameznih ciljev in ukrepov, s tem pa povečali stroškovno učinkovitost in opustili ukrepe, za katere ni dovolj kritične mase, potrebne za dolgotrajen učinek. Vendar pa se Odbor močno zavzema za ohranitev ločenih in neodvisnih podprogramov, za katere bi v programu glavnim sektorjem namenili individualna minimalna proračunska sredstva, kot je navedeno tudi v točki 1.6 tega mnenja.

3.7 Čeprav Odbor močno podpira obsežnejše ukrepe za večjo učinkovitost in zmanjšanje stroškov, ugotavlja, da bi bilo treba potrebo po večjih in učinkovitejših projektih uskladiti s potrebo po vključenosti. Prispevka majhnih organizacij k vsem oblikam izobraževanja ne bi smeli zanemariti; še naprej bi jim bilo treba zagotavljati dostop do programa.

3.8 Odbor ugotavlja, da ukrepi v okviru programa, s katerimi naj bi izboljšali dostop prikrajsanih skupin prebivalstva do ukrepov mobilnosti, niso dovolj. Prizadevati bi si bilo treba predvsem, da bi bile slabo zastopane skupine prebivalstva bolj množično udeležene v izobraževanju in učenju, kajti to je bistvenega pomena za oblikovanje bolj enakopravne družbe ter za gospodarsko rast. Trenutno imata izobrazba staršev ter socialno in gospodarsko okolje še vedno nesorazmerno veliko vlogo pri možnostih posameznikov, da se lahko uspešno izobražujejo, v nekaterih nacionalnih okoljih pa so specifične skupine prebivalstva slabo zastopane.

3.9 Odbor ugotavlja, da program ne omenja mobilnosti šolarjev. Zato opozarja, da je treba pripravljenost za mobilnost vzbuditi že zgodaj in ne šele med poklicnim ali visokošolskim izobraževanjem. Glede na to je izredno pomembno nadaljevati partnerstva med šolami Comenius, ki vključujejo tudi kratka obdobja mobilnosti šolarjev.

3.10 V ukrepih mobilnosti je treba kakovost in enakopravnost uravnovesiti s količino, in sicer tako, da bi pri krajšanim osebam omogočili sodelovanje – na primer z razmislekom o pregledu obsega nepovratnih sredstev za mobilnost, za katera velja, da so nezadostna in neprilagojena različnim gospodarskim razmeram sodelujočih držav ⁽¹⁾.

3.11 Lahko bi razmislili o možnosti, da bi za financiranje udeležbe mladih iz manj razvitih regij v posameznih ukrepih učne mobilnosti ter za opravljanje njihovega pripravništva in vaještva v podjetjih iz drugih držav članic uporabili sredstva iz Evropskega socialnega sklada in strukturnih skladov.

3.12 Odbor se zavzema, da bi si bolj prizadevali za učinkovitejše zbiranje in analizo podatkov, zlasti o zaposljivosti, socialni razsežnosti, vseživljenjskem učenju, prenosljivosti nepovratnih sredstev in posojil ter splošni kakovosti in učinku mobilnosti; predlaga naknadno preverjanje izkušenj, pridobljenih z mobilnostjo. Takšni podatki bodo pripomogli k spremljanju izvajanja programa in omogočili dejaven odziv na morebitne spremembe.

3.13 Odbor znova ponavlja, da podpira vključitev določbe o izboljšanju učinkovitosti virov programa ter zmanjšanju prekrivanja in razdrobljenosti sedanjih ukrepov, zato poziva k bolj poglobljenemu načelnemu razmisleku o tem vprašanju in k pregledu vseh sedanjih programov pod okriljem Evropske komisije, katerih cilji so v celoti ali deloma usklajeni s predlaganim programom. Program *Erasmus za mlade podjetnike*, ki ga delno financira Komisija, se upravlja ločeno, čeprav bi lahko prispeval k ciljem iz programa *Erasmus za vse*.

3.14 Deleži dodeljenih sredstev v členu 13(3) o proračunu trenutno niso jasno določeni. Odbor predlaga, da se poveča odstotek sredstev, namenjenih za sodelovanje za inovacije in dobre prakse, saj je bilo z večino analiz, ki so bile izvedene v prejšnjih fazah programov vseživljenjskega učenja, dokazano, da je institucionalno sodelovanje izjemno stroškovno učinkovito.

4. Ukrepi izobraževanja in usposabljanja

4.1 EESO ugotavlja, da je v proračunu predvidenih več sredstev za poklicno izobraževanje in usposabljanje. Vendar pa je priporočljivo, da bi v programu določili jasen cilj, kar bi omogočilo doseganje referenčnega merila poklicnega izobraževanja in usposabljanja (PIU): „Do leta 2020 bi moralo v EU povprečno vsaj 6 % mladih od 18 do 34 let z dokončano osnovno poklicno izobrazbo in usposobljenostjo najmanj dva tedna študija ali usposabljanja (ali manj, če je potrjeno z Europassom) v okviru osnovnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja (vključno z delovno prakso) opraviti v tujini ⁽²⁾.“ Poleg tega bi bilo treba del proračunskih sredstev nameniti spodbujanju vajeniških programov.

⁽¹⁾ SEC(2011) 1402 final, COM(2011) 788 final.

⁽²⁾ Sklepi Sveta o referenčnem merilu za učno mobilnost, 3 128. zasedanje Sveta za izobraževanje, mladino, kulturo in šport, 28. in 29. november 2011.

4.2 Pri izpolnjevanju tega merila si je treba posebej prizadevati za odpravo praktičnih, tehničnih in pravnih ovir za učno mobilnost, podpreti zmogljivosti za napotitev in sprejemanje pripravnikov malih in srednjih podjetij ter povečati vrednost njihovega prizadevanja za mobilnost vajencev in pripravnikov. Odbor ob upoštevanju obsega in področja dejavnosti v tem sektorju ter ugotovitev v *Oceni učinka dejavnosti na področju izobraževanja in usposabljanja* ⁽³⁾ predlaga, da bi preučili, ali so trenutno predlagana minimalna sredstva za PIU v višini 17 % zadostna.

4.3 EESO predlaga tudi, da se vajenci in pripravniki v programu opredelijo kot ločena ciljna skupina; to bi pripomoglo k izvajanju novih političnih zavez glede spodbujanja vajeništva in učenja na delovnem mestu za odpravljanje visoke stopnje brezposelnosti mladih.

4.4 EESO opozarja na majhno udeležbo odraslih v vseživljenjskem izobraževanju in nizko raven znanja, spretnosti in usposobljenosti velikega števila odraslih v Evropi ⁽⁴⁾. Da bi dosegli cilj iz ET 2020, tj. da „naj bi bilo povprečno vsaj 15 % odraslih udeleženih v vseživljenjskem učenju“ ⁽⁵⁾, so potrebni zanesljivi sistemi izobraževanja odraslih, ponudniki izobraževanja, metodologija, osebje in sredstva po vsej Evropi. Izobraževanje odraslih bi moralo biti temelj aktivnega evropskega državljanstva, ki ga lahko zanesljivi programi takega izobraževanja še bolj razvijejo in spodbudijo.

4.5 Poklicno izobraževanje in usposabljanje mora biti tesno povezano z izobraževanjem odraslih, vendar pa je slednje kljub temu treba obravnavati posebej, če hočemo obvladovati izzive, navedene v točki 4.4. Odbor zato predlaga, da bi izobraževanje in učenje odraslih v predlogu programa ohranili kot ločen sektor.

4.6 Čeprav je predlagano povečanje proračuna za izobraževanje odraslih dobrodošlo, se zdi, da so minimalna sredstva v višini 2 % za to izobraževanje nezadostna, če upoštevamo demografsko staranje Evrope in potrebo po povečanju udeležbe odraslih v vseživljenjskem učenju. Glede na to, da je sektor izobraževanja odraslih izjemno obsežen in zajema številna socialna podjetja, bi bilo treba razmisliti o bolj občutnem povečanju sredstev.

4.7 Program bi moral na področju izobraževanja in učenja odraslih bolj jasno prispevati tudi k izvajanju *prenovljenega evropskega programa za izobraževanje odraslih* ⁽⁶⁾. S spodbujanjem tega programa ima resnično priložnost, da pospeši napredek in pozitivne spremembe na področju izobraževanja odraslih, kar bi številnim evropskim državljanom omogočilo, da postanejo bolj samozavestni in da izboljšajo svojo udeleženoost, aktivnost, ustvarjalnost, osebni razvoj in zaposljivost.

⁽³⁾ Poklicno izobraževanje in usposabljanje (PIU) v okviru podprograma Leonardo da Vinci spodbuja razvoj kopenhavnskega procesa in izvajanje sistemov kakovosti za PIU ter omogoča edinstvene priložnosti za internacionalizacijo, mobilnost in inovacije pri PIU.

⁽⁴⁾ COM(2007) 558 final.

⁽⁵⁾ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc34_en.htm

⁽⁶⁾ Resolucija Sveta o prenovljenem evropskem programu za izobraževanje odraslih (16743/11), 17.11.2011.

4.8 Z delavnicami in prostovoljnimi delom starejših v okviru programa Grundtvig so priložnost za sodelovanje dobili mnogi ljudje, ki te možnosti sicer ne bi imeli. EESO ob upoštevanju prednosti teh dejavnosti opozarja, da morajo odrasli v učnem procesu še naprej imeti enake možnosti za sodelovanje v programih mobilnosti in pri prostovoljnem delu.

4.9 Odbor meni, da je program izjemnega pomena za uresničevanje cilja mobilnosti študentov v okviru bolonjskega procesa (7), ki ga je ravno tako zastavil Svet Evropske unije (8): „do leta 2020 [mora] vsaj 20 % tistih, ki bodo diplomirali v evropskem visokošolskem prostoru, preživeti neko obdobje študija ali usposabljanja v tujini.“ Vendar pa EESO ugotavlja, da je treba ponovno pregledati obseg nepovratnih sredstev za mobilnost posameznikov, da bi s tem prikrajšanim osebam omogočili enake možnosti za sodelovanje v programih mobilnosti.

4.10 Odbor spodbuja nadaljnji razvoj skupnih programov in podeljevanje skupnih diplom v evropskem visokošolskem prostoru; z njimi bi namreč lahko opozorili na nacionalna pravila in zakonodajo, ki ovirajo mobilnost, pa tudi izboljšali splošno kakovost izobraževanja ter spodbudili mednarodno sodelovanje med institucijami.

4.11 Za uspešno uresničevanje cilja mobilnosti študentov v okviru bolonjskega procesa in zagotavljanje kakovosti programov mobilnosti ter splošnega izobraževanja in učenja je ključnega pomena uskladitev sistemov priznavanja predhodnega znanja z evropskim prenosnim kreditnim sistemom (ECTS) ter izvajanje evropskega sistema kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (ECVET) na podlagi učnih rezultatov. EESO ugotavlja, da številne države niso povezale ECTS in ECVET z učnimi rezultati in cilj enakih priložnosti za vse tako ni bil dosežen. Zato bi bilo primerno razmisliti o nujnih ukrepih za vključitev ECTS in ECVET kot skupnih orodij EU, s katerimi bi omogočili zagotavljanje preglednosti kvalifikacij študentov in delodajalcev.

4.12 Odbor želi poleg tega poudariti, da je na evropski ravni potrebno nadaljnje usklajevanje, s čimer bi državam članicam omogočili sprejetje ukrepov, ki bodo prek nacionalnih sistemov kvalifikacij zagotovili, da bodo vsi novi dokumenti o kvalifikacijah vsebovali jasno navedbo ustrezne ravni evropskega ogrodja kvalifikacij. Glede na to, da ta cilj (9) očitno ne bo dosežen pred uradnim rokom (2012), je treba poskrbeti za nadaljnje usklajevanje in ukrepanje, kar bo pospešilo izvajanje evropskega ogrodja kvalifikacij.

4.13 EESO predlaga, da bi večjo pozornost namenili mobilnosti osebja, kar bo močno izboljšalo kakovost programov izobraževanja in vplivalo na odprtost institucij na

mednarodnem prizorišču. Odbor poziva k tesnejšemu sodelovanju z državami članicami, da bi s tem odpravili ovire za mobilnost osebja na področju sistemov socialne varnosti, pokojninskih sistemov in priznavanja poklicnih kvalifikacij.

4.14 Odbor v skladu z izjavo iz svojega mnenja o pobudi *Mladi in mobilnost* (10) poziva k bolj podrobnemu opisu predlagane sheme za posojila študentom, ki magistrski študij opravljajo v drugi državi članici, da bi s tem zagotovili, da bo postopek za dodeljevanje posojil natančno določen in da so mladi z njim seznanjeni; če je le mogoče, je namreč treba preprečiti, da bi se ujeli v začarani krog dolgov. Glede na prizadevanja, potrebna za vzpostavitev predlagane sheme za posojila, bi bilo treba zagotoviti, da so taka posojila privlačna in finančno dostopna (zlasti za prikrajšane študente), če hočemo doseči okvirno skupno število 331 100 študentov.

4.15 Odbor poleg tega poziva, da se ocenijo vse morebitne posledice predlagane sheme posojil, vključno s posledicami za nacionalne in regionalne sisteme finančne pomoči ter učinkom na višino šolnin v visokošolskih institucijah. Rezultate te ocene bi bilo treba objaviti povsod, kjer je le mogoče.

4.16 EESO poziva institucije Evropske unije, naj s svojimi politikami še naprej podpirajo predlagano shemo posojil, pa tudi nacionalne ukrepe držav članic, in s tem zagotovijo popolno prenosljivost nacionalnih nepovratnih sredstev in posojil po vsej EU, kar bo spodbudilo mobilnost ter enake možnosti za mobilnost in izobraževanje.

5. Dejavnosti za mlade

5.1 EESO opozarja na učinkovitost sedanjega programa *Mladi v akciji* (11). Po ocenah naj bi približno milijonu mladih Evropejcev omogočil pridobitev izkušenj z neformalnim izobraževanjem in priložnosti za mobilnost. Jasno je, da je imel sedanji program trajen učinek na mlade Evropejce, saj podpira mladinske organizacije. Vpliv programa *Mladi v akciji* bo za mlade tako morda celo večji kot vpliv katerega koli drugega programa EU, kar pa v predlogu ni ustrezno upoštevano.

5.2 Odbor je zaskrbljen, ker je v sedanjem predlogu videti, da so upravičenci obravnavani neenakovredno in da bo dostop do programa za tiste prikrajšane mlade ljudi, ki jim to trenutno omogočajo majhne in lokalne mladinske organizacije, sedaj težji.

5.3 EESO meni, da bi bilo treba mladim in politiki za mlade v programu dati večjo politično in finančno težo, če upoštevamo, da so v strategijah EU 2020 in ET 2020, v pobudi za evropsko sodelovanje na področju mladih (2010–2018), pa tudi v vodilnih pobudah, kot sta Mobilnost mladih in Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta, številni cilji povezani prav z mladimi.

(7) Komuniké s konference evropskih ministrov za visokošolsko izobraževanje, Leuven in Louvain-la-Neuve, 28. in 29.4.2009.

(8) Sklepi Sveta o posodobitvi visokega šolstva, 3 128. zasedanje Sveta za izobraževanje, mladino, kulturo in šport, 28. in 29. november 2011.

(9) Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi evropskega ogrodja kvalifikacij za vseživljenjsko učenje (2008/C 111/01), 23.4.2008.

(10) UL C 132, 3.5.2011, str. 55.

(11) SEC(2011) 1402 final, COM(2011) 788 final.

5.4 Ob upoštevanju obsega in pomena dejavnosti ter števila udeležencev v sedanjem programu *Mladi v akciji*, pa tudi zmožnosti vključevanja mladih iz prikrajšanih skupin prebivalstva, Odbor poziva k ponovni preučitvi, ali bodo predlagana minimalna sredstva za mlade v višini zgolj 7 % dejansko zagotovila uresničitev zastavljenih ciljev v tem sektorju. Predlaga tudi, da se v okviru programa oblikuje ločen podprogram za dejavnosti v zvezi z mladimi, ki mu bo dodeljen ustrezen proračun. Odbor se je za tak pristop zavzel že v mnenju o pobudi *Mladi in mobilnost* ⁽¹²⁾. Ohraniti bi bilo treba vse sedanje podprograme iz programa *Mladi v akciji*.

5.5 Odbor poudarja, da sedanji program *Mladi v akciji* omogoča podporo dejavnostim, ki sicer nimajo nobenih drugih virov financiranja, in da je eden od glavnih virov finančnih sredstev za mladinske projekte. To velja še zlasti za majhne in lokalne/regionalne organizacije. Če te podpore ne bi bilo, bi to lahko imelo resne negativne posledice za evropski mladinski sektor. Številne mladinske organizacije bi v tem primeru postale manj evropsko usmerjene, saj so ravno evropska omrežja tista, ki podpirajo majhne in lokalne organizacije pri sodelovanju v

evropskih programih. Ostale bi torej zgolj velike organizacije in institucije, kar pa bi neposredno škodilo lokalnim, regionalnim in majhnim organizacijam.

5.6 Odbor ugotavlja, da bi moral program bolj jasno prispevati k izvajanju člena 165(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije, katerega cilj je „spodbujanje razvoja izmenjave mladih ter izmenjave pedagoških in drugih strokovnih delavcev ter spodbujanje sodelovanja mladih v demokratičnem življenju v Evropi“.

6. Ukrepi za odziv na demografske spremembe

EESO predlaga poseben program podpore v obdobju financiranja 2014–2020 „Generacije v akciji“. Dialog med generacijami spodbujajo mnogi programi in predlogi, npr. na področju aktivnega in zdravega staranja, pri vprašanih trajnosti (trajnostni način življenja), energetske učinkovitosti ipd.

EESO izraža prepričanje, da skupna mobilnost mladih in starih krepi vzajemno spoštovanje, socialno kohezijo in skupno odgovornost za evropske vrednote.

V Bruslju, 29. marca 2012

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

⁽¹²⁾ UL C 132, 3.5.2011, str. 55.